

d'un antic ús fòssil i substantivat de l'imperatiu plural: *trapau!* 'atrapeu', *agafa el trapau* com si diguéssim 'pren el ritme de marxa que cal per atrapar-los, per arribar-hi', 'cuita a anar-te'n'. Un cop, va usar-lo Coromines, per escrit, en imitar el llenguatge mig-argòtic d'un esclau romà, en la traducció de Terenci: «només em restaria *agafar el trapau*, i anar-me'n de casa» (ús vulgar d'*excute*re en l'original llatí: «ut me *excutam* atque egrediar domo, id restat», *Phormio*, v. 586).

Endemés, però, aquí es troba més aviat en el sentit 'd'agafar els trastets'; també 'anar-se'n': «la sala, suara tan bulliciosa, restava muda com un sepulcre --- Seria que els hostes havien *tocat el trapau*? No --- que l'estaven espiant ---», Ruyra (*El malcontent, Parada*, 156). No és de data recent: ja escrivia *tocar el trapau* el Rector de Pallerols (entre Olot i vall d'Hostoles) en les seves memòries del S. XVII, que extractà el *DAG*. (on ha sortit *trepan* per err. tip.). Potser es partí del llenguatge soldadesc: *tocar el «trapau!»* 'donar un toc d'atrapeu la resta (de l'exèrcit)'; cf. *tocar a soletes*, que deu tenir un origen semblant. Per primera vegada ho trobem c. 1830 en la farsa bufa de l'emp. Abdon Terrades: «si no ets pas més persona, / en parlar clà i català, / de palaci pots *tocar / lo trapau* tot desseguida»; «sona només una mica, / i *tocarem lo trapau»* (*Rei Micomicó*, ed. Bno., pp. 160, 162).

1 O sigui gasten el temps en --- i en aconseguir de mestres de cases que, amb l'excusa de practicar obertures per tal que entri sol en la cella, obrin finestres, *trapes* per entrar per la teulada o per pontets fets damunt un celobert, perquè pugui passar l'amant --- o portar-lo en un bagul o tancat en una caixa. — 2 *Trampa* 'inganno' s'usa en el català de l'Alguer (Guarnerio, *Congr. Int. Ll. Cat.*, 167), cosa que pot allegar-se com a indicatiu de l'antiguitat en català; és veritat que *trampa* «frode, tranello» és també sard; i que en aquest, i a l'Alguer, un castellanisme també fóra possible. En sard, donat el caràcter només hispànic del romànic TRAMP- és de creure que sigui manlleu, si bé la formació de derivats propis com sd. *trampare* i alguerès *trampà* «trappolare, ingannare», i sard *tramperi* revelen vida antiga en la illa. Ens quedem, doncs, en dubte entre manlleu i hispanisme; més aviat aquest; però llavors, tant l'antiguitat de les arrels que hi ha posat, com el caràcter rústic del terme (els castellanismes sards són escassos i solen tenir un altre caràcter) fan creure en manlleu del català, no pas del castellà.

LLISTA CORRELATIVA DE DERIVATS I COMPOSTOS: *trampa*, *La Trampa de l'Osso*, *Planell de Trapa*, *Coll de la Trapa*, *trapal*, *tràpala*, *trapalada*, *trapalandana*, *trapalejar*, *trapalista*, *trapassa*, *trapasser*, *trapassejar*, *trapasseria*, *trapassista*, *trapissonada*, *trapissondejar*, *trapella*, *trapellejar*, *trapelleria*, *trapell*, *trapellar*, *tràpola*, *trapolla*, *entrepellia*, *entrapèlia*, *entrepellia*, *entrapèlia*, *trapeta*, *tràpola*, *trapolla*, *trapull*, *trapullando*, *entrapullar*, *trampanal*, *trampejar*, *trampejador*, *trampós*, *trampista*, *trampoli*, *entrapmar*, *entrapma-*

ment, *desentrapmar*, *trapantoll*, *atrapar*, *trapar*, *tràpia*, *trapar-se bé* o *malament*, *ataupar*, *atrapada*, *atrapador*, *atrapament*, *atrapamosques*, *trapatroles*, *trapau*, *tocar el trapau*, *agafar el trapau*, *tocar el trepau*.

Trapacejar, *trapacer*, *trapaceria*, V. *trapa* *Trapadella*, *trapadura*, V. *trepau* *Trapal*, *tràpala*, *trapalandana*, *trapalejar*, *trapantoll*, *trapar*, V. *trapa* *Trapasacs*, V. *trepau* *Trapassa*, *trapassada*, V. *trapa* *Trapassar*, V. *pas* *Trapassejar*, *trapasser*, *trapasseria*, *trapassista*, *trapassonda*, V. *trapa* *Trapat*, V. *trepau* *Trapatroles*, *trapau*, V. *trapa* *Trapeig*, V. *trapa* i *trepitjar* *Trapejol*, *trapell*, *trapella*, *trapellar*, *trapellejar*, *trapelleria*, V. *trapa* *Traper*, castellanisme escandalós *Trapera*, V. *tàpera* *Trapeta*, V. *trapa*

Trapezi i deriv., com s'explica a QUATRE (DCEC/DECH CUATRO) és derivat del gr. *τράπεζα* 'taula', que també s'usà en el sentit de 'banca, establiment financer, de canvi etc.'; d'aquest es derivava el grec *τραπεζίτης* 'canvista, banquer', que es troba algun cop usat en docs. cast. en la forma *trapacete* (dicc. de Covarrubias) i cat. + *trapezet* 'establiment de canvi': «de bonis tuis michi solvi fecerunt et deliberari, in *trapezeto* Bernardi Eybrini, camporis Perpiniani» a. 1323, «in suo *trapetzeto* numerando ---; en *trapetzeto* ---», Perpinyà a. 1363 (*InuLC* VIII, 687).

Trapig, *trapijar*, V. *trepitjar* *Trapissonada*, V. *trapa* *Trapó*, *traponera*, V. *trepó* (TORBAR) *Tràpola*, *trapolla*, V. *trapa* *Trapoleig*, *trapolejar*, V. *trepitjar* *Trapolla*, *trap-trap*, *trapull*, *trapullando*, V. *trapa* *Trapussar*, alteració del castellanisme *tropeçar* *Traputxó*, porcell menut, sembla estar per *trutxapó*, resultat d'un encreuament de *catxapó* amb *truja*

TRAQUEA, abreujament del gr. *τραχεία ἀρτηρία*, pròpiament 'conducció aspre, rude, ronc'. □ 1.ª doc.: 1868, *SLitCosta*. Abans *tràquia-artèria* [Belv.].

DERIV.: *Traqueal* [1868, ib.]. *Traqueitis* [1868]. Altres derivats de l'adjectiu *τραχύς* (masculí de *τραχῆα*): *tracoma*; *traquita* [traquit, 1868].

CPT.: *Traqueotomia* [-queat, Lab. 1840]. *Traquelo* [1868].

Traqueig, *traquejar*, V. *traca* *Traquelo-*, *traqueotomia*, V. *tràquea* *Traquet*, sembla reducció de *vitrac*, *vitraquet* (BITXAC) *Traqueteig*, *traquetejar*, V. *traca* *Traquia-artèria*, V. *tràquea* *Trarga*, V. *traiga*

TRAS, prep. i adv. antics, del ll. TRANS 'més enllà de'. □ 1.ª doc.: fi S. XIII.

«Co-1 diable estava amagat *tras* la cortina del seu lit ---», *VidesR*, 77r1 (trad. post; el ms. posterior B ho reemplaça per *detràs*). Com a prep. també es troba en Lull i en alguns altres textos molt arcaics; † després amb aquest ofici anà quedant antiquat, fora d'algun ús poètic, i amb influència llatina, com el d'Ausiàs, on pren el sentit llatí de 'a través de': si el cos el mal